

**UCHWAŁA NR XXVII/243/16
RADY MIEJSKIEJ W BEŁCHATOWIE**

z dnia 27 października 2016 r.

**w sprawie przyjęcia "Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla
Miasta Bełchatowa na 2017 rok"**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 i poz. 1579), art. 4¹ ust. 1, 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, Dz. U. z 2015 r. poz. 1893) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) Rada Miejska w Bełchatowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Bełchatowa na 2017 rok" w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bełchatowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Bełchatowie

[Signature]
Elżbieta Naturalna

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXVII/243/16

Rady Miejskiej w Bełchatowie

z dnia 27 października 2016 r.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH MIASTA BEŁCHATOWA NA 2017 ROK

I. Wprowadzenie i diagnoza

Szkody powodowane przez alkoholizm, jak i ryzykowne oraz szkodliwe spożywanie alkoholu występują w wielu wymiarach:

- jednostkowym (oddziałują negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne osób pijących),
- społecznym (negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, ubóstwo i bezrobocie, etc.),
- ekonomicznym (koszty: leczenia, wypadków drogowych, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, systemu pomocy społecznej i ubezpieczeń, leczenia odwykowego, przedwczesnej umieralności, spadek wydajności pracy, itp.).

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) kwalifikuje alkohol na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka mających wpływ na zdrowie i życie ludności i wymienia ponad 60 rodzajów urazów i schorzeń, których przyczyną może być alkohol.

W Polsce podstawę prawną rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r. System profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poziomy jest realizowany na trzech szczeblach administracji publicznej, tj.: centralny, wojewódzki i gminny.

Źródłem finansowania programu są w głównej mierze środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Opłaty te stanowią dochód gminy, który nie może być przeznaczony na inne cele - zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Bełchatowa na rok 2017 - zwany dalej „Programem” - określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i jest kontynuacją zadań realizowanych w 2016 roku i w latach poprzednich. Częścią integralną niniejszego programu jest „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”, który stanowi załącznik nr 4.

Podstawą realizacji Programu jest szeroka współpraca instytucji i osób fizycznych działających w tym obszarze. Mają one w swojej ofercie szeroki wachlarz działań specjalistycznych, pomocowych, jak i oddziaływań profilaktycznych kształtujących pozytywne postawy i wartości, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

Program jest spójny ze „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bełchatowa na lata 2014 - 2020”.

Diagnoza

Podstawy Programu na rok 2017 zbudowane są na bazie badań ankietowych wśród młodzieży bełchatowskich szkół podstawowych i gimnazjalnych przeprowadzonych w latach 2014-2015, ujętych w „Raporcie z ogólnopolskiego badania ankietowego „Młodzi i substancje psychoaktywne”.

Badanie zrealizowane przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, stanowi ogólnopolskie spojrzenie na problem palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków i dopalaczy z perspektywy młodzieży. Pierwszy sondaż odbył się w 2014 roku i obejmował V klasy szkół podstawowych oraz II klasy gimnazjum. Drugi przeprowadzono dokładnie rok później i objęto nim VI klasy szkół podstawowych oraz III klasy gimnazjum. Raport jest porównaniem dwóch lat (2014 i 2015) postaw i opinii młodych ludzi wobec palenia papierosów i marihuany, spożywania alkoholu oraz zażywania dopalaczy.

Wartością tego raportu jest niemalże 70% pokrycie w tej samej próbie docelowej. Dzięki temu dowiadujemy się nie tylko, jak rok po roku kształtują się odpowiedzi respondentów na ankietowe pytania, lecz również możemy prześledzić, jak zmieniał się ich stosunek do alkoholu i używek oraz doświadczenia z nimi związane na przestrzeni ostatniego roku edukacji szkolnej i gimnazjalnej.

Dzięki przeprowadzeniu badania w dwóch kohortach możliwa była analiza porównawcza badanych zjawisk w szczególnie trudnych okresach życiowych związanych z okresem dojrzewania i przejścia do nowej rzeczywistości szkolnej.

W badaniu skupiono się na diagnozie występowania zjawiska używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży szkół podstawowych i gimnazjalnych. Oprócz zastanowienia się nad skalą tego problemu przedmiotem analizy była weryfikacja przekonań i wiedzy o szkodliwości substancji psychoaktywnych. Poza tym skupiono się na pomiarze natężenia zjawiska używania substancji psychoaktywnych oraz problemie dostępności tych substancji wśród badanej młodzieży. W odniesieniu do szkoły podstawowej przedmiotem badania było przyjrzenie się skutkom spożywania alkoholu w opinii badanych uczniów oraz proponowanym przez badanych sposobom pomocy rówieśnikom dotkniętym problemem palenia papierosów lub picia alkoholu.

Analiza socjologiczna odnosząca się do uczniów gimnazjum obejmowała także zagadnienia dotyczące marihuany oraz dopalaczy. Ujęcie, w kwestionariuszu ankiety skierowanym do gimnazjalistów, zagadnień dotyczących tych dwóch substancji okazało się bardzo trafne.

Jakkolwiek nie można jeszcze mówić o powszechności palenia marihuany wśród badanych gimnazjalistów, to należy monitorować to zjawisko, gdyż mamy do czynienia z opinią o powszechności występowania zjawiska palenia marihuany wśród młodzieży. Z drugiej strony na horyzoncie pojawia się kolejny nierozwiązany problem - dopalacze.

Picie alkoholu przez młodzież

Zagadnieniem podjętym w socjologicznym badaniu empirycznym realizowanym w ramach programu Zachowaj Trzeźwy Umysł są opinie uczniów szkół podstawowych na temat szkodliwości alkoholu oraz deklaracje uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych dotyczące jego spożywania.

1. Z zebranych w drodze socjologicznych badań empirycznych danych statystycznych wynika, że uczniowie szkół podstawowych częściej sięgali po alkohol niż po papierosa. Można to dostrzec zarówno wśród chłopców jak i dziewczynek. Warto zwrócić uwagę, że po alkohol sięgają częściej chłopcy niż dziewczęta. Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi wskazujące na jakiegokolwiek sięgnięcie po alkohol wskaźnik odpowiedzi twierdzących dla chłopców wyniósłby (2014 - 33%, 2015 - 39%), natomiast dla dziewcząt (2014 - 23%, 2015 - 33%). W tej kwestii wyraźnie widać, że coraz więcej dzieci sięga po alkohol już w wieku szkoły podstawowej, jednak nie potrafią one dokładnie wskazać kiedy to miało miejsce. Spośród badanych w roku 2014 co siódmy chłopiec i co szesnasta dziewczynka nie była w stanie podać wieku, w którym po raz pierwszy zdarzyło im się spróbować alkoholu, natomiast w roku 2015 wskaźnik tej odpowiedzi dla chłopców wynosi 13%, a dla dziewcząt 11%.

Podobnie sytuacja ma się wśród uczniów szkół gimnazjalnych. Jakkolwiek w 2014 roku 37% chłopców, podobnie jak dziewcząt (38%) zadeklarowało całkowitą abstynencję od alkoholu, to nie dość, że zjawisko spożywania alkoholu w środowisku gimnazjalistów jest zjawiskiem dosyć powszechnym, to należy zaznaczyć, że w 2015 roku odsetek dziewcząt deklarujących abstynencję od alkoholu spadł o 9% ! Poza tym, dziewczęta częściej niż w 2014 roku wskazywały, że po raz pierwszy spożyły alkohol w wieku 14 lat (różnica 5%). Wzorem uczniów

szkół podstawowych, młodzież częściej niż w roku poprzednim nie jest w stanie podać wieku, w którym nastąpiło pierwsze spożycie alkoholu.

2. W roku 2014 uczniowie szkół podstawowych niemalże zgodnie deklarowali, że pierwszym alkoholem było piwo dla 17% chłopców i 12% dziewcząt oraz szampan dla 11% chłopców i 9% dziewcząt, zaś pozostałe trunki, takie jak wino (chłopczy - 4%, dziewczęta - 2%), drink (chłopczy - 2%, dziewczęta - 1%) oraz wódka (chłopczy - 3%, dziewczęta - 1%) spożywane były przez nielicznych. Porównanie wyników socjologicznych badań z roku 2014 i 2015 wskazuje na nieznaczny wzrost zainteresowania dzieci wszystkimi rodzajami alkoholu. Zwiększa się także odsetek badanych, którzy nie byli świadomi, jaki był ich pierwszy alkohol.

3. Wśród uczniów szkół podstawowych problem spożywania alkoholu wydaje się być znikomy, chociaż niepokojące jest, że z roku na rok rośnie odsetek badanych, którzy przyznali się do spożycia alkoholu na 30 dni przed badaniem. Spośród badanych w 2014 roku 7% chłopców i 5% dziewcząt ze szkół podstawowych przyznało się do spożycia alkoholu w okresie co najmniej 30 dni przed badaniem, natomiast w roku 2015 było to już 10% chłopców i 8% dziewcząt.

Jeżeli chodzi o gimnazja, to sytuacja wygląda znacznie gorzej. Jakkolwiek w 2014 roku 25% chłopców i 24% dziewcząt zadeklarowało spożycie alkoholu na 30 dni przed badaniem, to w 2015 roku wskaźnik ten wynosi już 35% dla chłopców i nieco więcej, bo 36% dla dziewcząt. W tej kwestii należy podkreślić wyraźną zmianę na gorsze.

4. Z roku na rok rośnie wskaźnik badanych, którzy nie wiedzą jaki rodzaj trunku spożywali oraz spada wskaźnik całkowitych abstynentów. Badani uczniowie szkół podstawowych częściej niż rok temu piją piwo (rok 2014: chłopcy 6%, dziewczęta 3%; rok 2015: chłopcy 8%, dziewczęta 6%), wino (rok 2014: chłopcy i dziewczęta 1%; rok 2015: chłopcy i dziewczęta 2%), wódkę (rok 2014: chłopcy i dziewczęta 1%; rok 2015: chłopcy 2%, dziewczęta 1%), drink (rok 2014: chłopcy i dziewczęta 1%; rok 2015: chłopcy 2%, dziewczęta 1%).

Z kolei badani uczniowie gimnazjum, którzy przyznali się do spożycia alkoholu, w ciągu 30 dni przed badaniem, częściej niż rok temu pili piwo (rok 2014: chłopcy 20%, dziewczęta 19%; rok 2015: chłopcy 26%, dziewczęta 25%) oraz wódkę (rok 2014: chłopcy 7%, dziewczęta 6%; rok 2015: chłopcy i dziewczęta po 8%). Zainteresowanie innymi alkoholami pozostaje w dużej mierze niezmiennione. Warto podkreślić, że różnice płci w odniesieniu do spożywania piwa oraz wódki coraz bardziej się zacierają.

5. W kwestionariuszu ankiety skierowanej do gimnazjalistów postawiono respondentom dodatkowe pytanie: *Czy piłeś alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy?* Badani w 2015 roku w nieznacznej większości przyznali, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się wypić alkohol (chłopczy - 51%, dziewczęta - 54%). Dane z 2014 roku wskazywały jeszcze na odwrotną sytuację. Większość respondentów twierdziła, że nie piła (chłopczy - 59%, dziewczęta - 57%). Zarówno dziewczęta, jak i chłopcy częściej niż rok temu spożywali alkohol w różnych postaciach. Różnica w odsetku osób spożywających to wzrost aż o + 10% - 11% !

6. Analizując w jaki sposób młodzież szkół podstawowych spożyła alkohol w 2014 roku należy powiedzieć, że 17% chłopców i 13% dziewcząt zostało poczęstowanych przez rodziców, 5% chłopców i 6% dziewcząt podkraść alkohol dorosłym, a 4% chłopców i 2% dziewcząt zostało poczęstowanych przez starszych kolegów. Do samodzielnego zakupu alkoholu przyznało się 2% chłopców. Deklaracje z roku 2015 wskazują na zwiększenie odsetek dziewcząt poczęstowanych przez rodziców (+ 4%) oraz chłopców podkradających alkohol dorosłym (+ 1%). Odsetek chłopców częstowanych alkoholem przez kolegów i koleżanki również wzrósł. Nie zmieniła się znacząco liczba osób samodzielnie kupujących napoje alkoholowe.

Jeżeli chodzi o uczniów szkół gimnazjalnych to, warto podkreślić, że trzy piąte z nich ma już za sobą inicjację alkoholową, którą z roku na rok deklaruje coraz więcej gimnazjalistów. Najczęściej inicjacja ta była związana z poczęstunkiem przez rówieśników (rok 2014: chłopcy - 21%, dziewczęta - 24%; rok 2015: chłopcy - 25%, dziewczęta - 31%) - tutaj odnotowujemy największy wzrost. Pozostałe odpowiedzi nie różnią się znacząco na przestrzeni lat: poczęstunek przez rodziców (rok 2014: chłopcy - 17%, dziewczęta - 18%; rok 2015: chłopcy - 17%, dziewczęta - 19%), poczęstunek przez innych dorosłych (rok 2014: chłopcy - 9%, dziewczęta - 10%, rok 2015: chłopcy - 10%, dziewczęta - 11%). Należy jednak podkreślić, że nieco częściej częstowane alkoholem były dziewczęta (rok 2014 - 52%; rok 2015 - 61%) niż chłopcy (rok 2014 -

47%; rok 2015 - 52%), którzy z kolei częściej sami sięgali po alkohol (rok 2014: chłopcy - 7%, dziewczęta - 3%, rok 2015: chłopcy - 8%, dziewczęta - 4%). Tak znaczny wzrost poczęstunków dziewcząt jest niepokojący i może być niebezpieczny.

Palenie marihuany i zażywanie dopalaczy przez bełchatowskich gimnazjalistów

Kolejnym zagadnieniem podjętym w badaniu są doświadczenia związane z zażywaniem takich środków psychoaktywnych, jak marihuana i dopalacze. O opinię odnoszącą się do tych środków psychoaktywnych byli proszeni jedynie uczniowie szkół gimnazjalnych.

1. Pierwsze pytanie dotyczyło opinii badanych wobec trudności zdobycia tych zakazanych substancji.

Spośród badanych respondentów **38%** (rok 2014: **28%**) gimnazjalistów przyznało się, że zdobycie marihuany byłoby dla nich łatwe lub bardzo łatwe. Zaledwie dla **35%** - **34%** (rok 2014: chłopcy - **45%**, dziewczęta - **43%**) badanych zdobycie marihuany jest niemożliwe.

Widać zatem wyraźny wzrost przeświadczenia o łatwej dostępności narkotyku i wyraźny spadek przekonania o niemożliwości jego zakupu. Zważywszy na fakt, że dostępność marihuany, substancji zakazanej w Polsce, jest wśród badanej młodzieży prawie taka sama jak dostępność papierosów, całkowicie legalnych, a zakazanych tylko dla osób do 18 roku życia, można mówić o rosnącym problemie związanym z dostępnością marihuany.

Spośród badanych uczniów **80%** (rok 2014: **85%**) chłopców i **84%** (rok 2014: **89%**) dziewcząt deklaruje, że nigdy nie próbowało zażyć marihuany. Pierwszy kontakt z tą substancją w wieku mniejszym niż 11 lat miała taka sama liczba respondentów, jak wcześniej (rok 2014 i 2015: chłopcy - **2%**, dziewczęta - **1%**). W wieku 12 - 13 lat pierwszy raz zażyło marihuanę **3%** chłopców i **2%** dziewcząt, jednak rzadziej niż w wieku 14 lat (chłopcy - **7%**, dziewczęta - **6%**, rok 2014: chłopcy i dziewczęta - **5%**). Spośród tych uczniów, którzy kiedykolwiek spróbowali marihuany, **8%** chłopców i **7%** dziewcząt nie pamięta, kiedy to miało miejsce, (rok 2014: chłopcy - **5%**, dziewczęta - **3%**).

2. Pierwszy kontakt z marihuaną odbywa się zazwyczaj za pośrednictwem kolegów i koleżanek (chłopcy - **13%**, dziewczęta - **11%**), i z roku na rok wskaźnik ten rośnie (rok 2014: chłopcy - **9%**, dziewczęta **8%**). **4%** chłopców i **2%** dziewcząt samodzielnie eksperymentuje z tym narkotykiem. Pozostałe wyniki nie różnią się zasadniczo od ubiegłorocznych i oscylują wokół **1%** - tyle mniej więcej respondentów jest częstowanych marihuaną przez rodziców lub innych dorosłych oraz samodzielnie podkrada specyfik swoim rodzicom.

3. Odnosząc się do wyników badań przeprowadzonych w roku 2014 można powiedzieć, że co jedenasty chłopiec (**9%**) i co czternasta dziewczynka (**7%**) przyznaje się do zapalenia marihuany w ciągu ostatniego roku przed badaniem. W rok później już co ósmy chłopiec (**12%**) i co jedenasta dziewczynka (**9%**). Z kolei wśród przebadanych gimnazjalistów w 2015 roku wskaźnik tych, którzy zapalili w ciągu ostatnich 30 dni wzrósł dla obu płci o + **1%** (chłopcy - **7%**, dziewczęta - **4%**).

4. Odnosząc się do opinii badanych gimnazjalistów w kwestii potencjalnych źródeł pozyskiwania marihuany, uczniowie w zdecydowanej większości nie wiedzą, gdzie potencjalnie mogliby kupić marihuanę (rok 2014: chłopcy **68%**, dziewczęta - **70%**, rok 2015: chłopcy i dziewczęta - **62%** i **63%**). Biorąc jednak pod uwagę, że prawie co trzeci gimnazjalista jest w stanie wskazać miejsca dostępu do marihuany, można mówić o powszechności dostępu do tego narkotyku.

W opinii badanych w marihuanę można zaopatrzyć się poprzez Internet (rok 2014: chłopcy - **5%**, dziewczęta - **4%**, rok 2015: chłopcy i dziewczęta - **7%**) oraz w szkole (rok 2014: chłopcy - **7%**, dziewczęta - **5%**, rok 2015: chłopcy - **8%**, dziewczęta - **7%**). Coraz więcej uczniów deklaruje dostęp do marihuany w dyskotekę, lokalu (rok 2014: chłopcy - **9%**, dziewczęta - **10%**, rok 2015: chłopcy - **10%**, dziewczęta - **12%**) oraz na podwórku, ulicy (rok 2014: chłopcy - **17%**, dziewczęta - **15%**, rok 2015: chłopcy i dziewczęta - **21%**).

5. Respondentom postawiono pytanie: *Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie dopalaczy, gdybyś tego chciał/chciała?* Jakkolwiek odsetek badanych przekonanych, że zdobycie dopalaczy byłoby bardzo łatwe nieznacznie się zmienia się w porównaniu do roku poprzedniego (rok 2014: chłopcy - 9%, dziewczęta - 6%, rok 2015: chłopcy - 10%, dziewczęta - 6%), to można zauważyć, że coraz więcej badanych uważa zdobycie dopalaczy za łatwe (rok 2014: chłopcy - 19%, dziewczęta - 24%, rok 2015: chłopcy - 25%, dziewczęta - 31%). Poza tym coraz mniej badanych jest przekonanych o trudnościach związanych z zakupem dopalaczy (niemożliwe - rok 2014: chłopcy - 44%, dziewczęta - 39%; rok 2015: chłopcy - 36%, dziewczęta - 32%; bardzo trudne - rok 2014: chłopcy - 28%, dziewczęta - 31%; rok 2015: chłopcy - 29%, dziewczęta - 31%).

6. Kwestionariusz ankiety zawierał także pytania dotyczące bezpośrednich doświadczeń z dopalaczami.

Badanych zapytano ile mieli lat, gdy zdarzyło im się po raz pierwszy w życiu spróbować dopalaczy. Zgodnie z deklaracjami zaledwie 9% chłopców i 6% dziewcząt w roku 2014 i 9% chłopców oraz 7% dziewcząt w roku 2015 przyznało się do zażycia dopalaczy. Najczęściej badani nie pamiętają kiedy to miało miejsce. Spośród ogółu badanych 4% chłopców i 2% dziewcząt nie pamięta kiedy zażyło dopalacze po raz pierwszy (rok 2014 - 3% i 2%), a do spróbowania dopalaczy w wieku 14 lat przyznało się 2% badanych. Chłopcy zaczynają swoją przygodę z dopalaczami wcześniej niż dziewczęta, gdyż 2% chłopców i 1% dziewcząt zażyło je jeszcze przed ukończeniem 12 roku życia. Do zażycia dopalaczy w wieku 12 - 13 lat przyznało się od 1% gimnazjalistów.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Podsumowując rozważania na temat związany z paleniem przez młodzież papierosów, pić alkoholu oraz paleniem marihuany i zażywaniem dopalaczy należy stwierdzić, że papierosy nadal stanowią problem, który jest kumulowany przez alkohol i narkotyki. Badani uczniowie najczęściej sięgają po papierosa w okresie przejściowym ze szkoły podstawowej do gimnazjum.

Podobnie jest z sięganiem po alkohol i narkotyki i dopalacze.

Warto podkreślić, że najczęściej badani uczniowie są zachęceni do zażywania tych szkodliwych substancji przez swoich kolegów lub koleżanki. Dotyczy to wszystkich sfer, zarówno palenia papierosów, picia alkoholu, jak również palenia marihuany i zażywania dopalaczy, chociaż uczniowie, głównie szkoły podstawowej, podkreślają, że pierwszym alkoholem poczęstowali ich rodzice. Nie bez znaczenia pozostaje fakt przystawienia lampki szampana w noc sylwestrową.

Być może staje się to przyzwoleniem dla młodych, wchodzących w życie ludzi.

Podejmując kolejne badania nad młodzieżą w kontekście zażywania substancji psychoaktywnych należy zastanowić się nad problemem grupy odniesienia i wpływu, jaki wywiera on na podejmowane przez młodzież decyzje związane z sięgnięciem po alkohol, narkotyki i papierosy.

Młodzi ludzie częściej wskazują, że „ktoś coś robi” niż sami dostrzegają ten problem u siebie. Stawiając w korespondencji skalę tych niebezpiecznych, dla zdrowia i życia młodych ludzi, zachowań z opinią o swojej grupie odniesienia należy stwierdzić, że dużą rolę może ograć opinia badanych. Mianowicie, większy jest odsetek młodzieży przekonanej o tym, że ich rówieśnicy zażywają te niebezpieczne dla ich zdrowia substancje niż odsetek badanych faktycznie je zażywających. Może to skłonić młodego człowieka do postawienia pierwszego kroku w kierunku uzależnienia lub też utraty zdrowia i życia.

Warto też zwrócić uwagę, że jakkolwiek wśród badanej młodzieży rośnie wiedza na temat negatywnych skutków zażywania substancji psychoaktywnych, to rośnie też przekonanie o łatwej ich dostępności. W tym miejscu należy podjąć zdecydowane kroki w kierunku rozwiązania problemu dostępności dla młodego człowieka nie tylko papierosów i alkoholu, ale też marihuany i dopalaczy. Zgodnie z deklaracjami badani nie napotykają na duże problemy z zakupem tych substancji, chociaż sprzedaż alkoholu i papierosów osobom do 18 roku życia jest w Polsce zabroniona i podlega karze. Dlatego deklaruje się nie tylko zaostrzenie kar za sprzedaż i dystrybucję papierosów, alkoholu osobom nieletnim, ale też podjęcie działań edukacyjnych,

wśród młodzieży i dorosłych, w zakresie skutków jakie może wywołać nadmierne spożycie alkoholu i palenie papierosów.

Podobne rozwiązania powinny być zastosowane w odniesieniu do marihuany i dopalaczy. Należy dążyć do wszelkich starań do prawnego zagwarantowania zakazu sprzedaży tych substancji połączonego z egzekwowaniem prawa. Niezwykle ważne jest edukowanie młodzieży i dorosłych o negatywnych skutkach zażywania tych uzależniających szkodliwych substancji.

Edukowanie to mogłoby się odbywać zarówno w postaci otwartych wykładów, spotkań z młodzieżą, ale też poprzez opracowanie kampanii społecznych mających na celu, nie tyle edukację w zakresie profilaktyki ale, co wydaje się być ważniejsze, uwrażliwienie opinii publicznej na fakt, że problemy związane z paleniem papierosów, piciem alkoholu, czy też paleniem marihuany i zażywaniem dopalaczy nie zniknęły z życia młodego człowieka, a są nieodłącznym elementem procesu dorastania przynajmniej dla części z nich.

Profilaktyka alkoholowa i nikotynowa w mieście powinna się więc koncentrować na utrzymaniu właściwych postaw wobec alkoholu tych uczniów, którzy obecnie nie piją oraz na zmianie postaw wobec alkoholu niemałej części młodych ludzi, którzy mają za sobą inicjację alkoholową i nikotynową. Należy również zwrócić uwagę, iż pomimo prawnie sankcjonowanego zakazu sprzedaży alkoholu i papierosów nieletnim - duża część uczniów uważa je za towar łatwo dla nich dostępny.

Jak wskazują badania naukowe prowadzone w obszarze skuteczności różnorodnych oddziaływań w profilaktyce uniwersalnej, a więc adresowanej do całej populacji uczniów, takie rodzaje działań jak festyny, konkursy, zajęcia sportowe, alternatywne formy spędzania czasu itp., jako samodzielna strategia profilaktyczna nie mają potwierdzonej skuteczności w zakresie ograniczania spożywania substancji psychoaktywnych przez młodych ludzi.

Należy dążyć do tego, aby w ramach działań profilaktycznych zwiększać udział tych programów, które mają potwierdzoną skuteczność.

Bardzo ważną sferą realizowanych zadań jest szeroko rozumiana profilaktyka. Zasadnym jest kierowanie dużej ilości działań Programu do uczniów betchatowskich szkół.

Ponadto należy kierować różnego rodzaju działania profilaktyczne do dorosłych mieszkańców Miasta Betchatów przynależnych do różnych grup zawodowych i społecznych.

II. Cele Programu

Głównym celem Programu jest rozwój i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń, a także ograniczanie negatywnych skutków społecznych, będących konsekwencją tych zjawisk, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Do osiągnięcia celu głównego przyczyni się realizacja następujących celów szczegółowych:

- ograniczanie negatywnego wpływu ryzykownego i szkodliwego spożywania alkoholu na funkcjonowanie rodzin (w tym ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie), zwłaszcza na obszarach koncentracji problemów społecznych,
- ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu,
- zmniejszenie dostępności alkoholu,
- profilaktyka wzrostu skali uzależnień.

Do realizacji celów szczegółowych przyczynią się również działania horyzontalne (realizowane w ramach każdego z celów szczegółowych), takie jak badania, szkolenia kampanie.

Cel główny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Betchatowa na rok 2017 realizowany będzie w pięciu obszarach:

- 1) profilaktyka;

- 2) pomoc psychospołeczna i prawna;
- 3) terapia, rehabilitacja i postrehabilitacja;
- 4) edukacja publiczna;
- 5) interwencje i kontrole.

III. Rekomendacje

Cele i zadania ujęte w niniejszym Programie są zgodne z rekomendacjami do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych opublikowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ponadto realizatorom Programu rekomenduje się:

- realizację długoterminowych i kompleksowych działań profilaktycznych w szkołach, opartych na rzetelnej diagnozie, kładących większy nacisk na problematykę uzależnień, w szczególności od alkoholu oraz programów ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności interpersonalnych, w tym naukę zachowań asertywnych oraz sposobów radzenia sobie ze stresem, jak również umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów;
- realizację szkolnych i świetlicowych programów skierowanych do młodzieży w wieku 12-14 lat, wśród których obserwuje się wzrost spożycia alkoholu, gdyż najlepsze efekty będą osiągnięte przez podejmowanie działań w środowisku rówieśniczym, nie na poziomie instytucjonalnym;
- realizację programów skierowanych do rodziców i opiekunów, dotyczących odpowiedzialnego podejścia do spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież;
- realizację programów szkoleniowych adresowanych do właścicieli i pracowników małych sklepów osiedlowych, pracowników sklepów wielkopowierzchniowych, stacji paliw, właścicieli i pracowników lokali gastronomicznych w zakresie m.in. zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim;
- realizację programów profilaktyki środowiskowej.

IV. Realizatorzy Programu i podmioty współdziałające

W realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Bełchatowa uczestniczą wydziały i zespoły Urzędu Miasta Bełchatowa, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie oraz partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy przez realizatorów, w zależności od celu i rodzaju działania (osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, w tym m.in. kościoły, związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe).

Realizując zadania publiczne z zakresu ograniczenia występowania uzależnień, nadużywania alkoholu, używania innych środków psychoaktywnych oraz towarzyszących im negatywnych zjawisk, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie - wynikające z harmonogramu programu - Miasto Bełchatów, w zależności od celu i rodzaju zadania, ściśle współpracuje z organizacjami pozarządowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi.

Podmioty te realizują zadania z obszaru profilaktyki uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, terapii, rehabilitacji i postrehabilitacji, edukacji publicznej oraz interwencji kryzysowej. Zlecenie zadań do realizacji odbywa się w formie powierzenia lub wsparcia wykonania zadania, (Przy procedurze zlecenia zadań organizacjom pozarządowym (NGO) zastosowanie ma ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie), chyba, że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia.

V. Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zasady jej finansowania

1. W Bełchatowie działa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej „Komisją”, powołana na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez Prezydenta Miasta Bełchatowa, realizująca następujące zadania:

- 1) inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 2) uczestniczenie w pracach zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym kierowanie do sądów wniosków o orzeczenie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- 4) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą Rady Miejskiej w Bełchatowie, zgodnie z art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 5) dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych we współpracy ze Strażą Miejską w Bełchatowie;
- 6) współpraca z jednostkami organizacyjnymi i osobami prawnymi oraz innymi podmiotami w realizacji Programu;
- 7) zawiadamianie właściwych organów administracji publicznej w przypadku otrzymania informacji o sprzedaży alkoholu niezgodnie z przepisami prawa;

2. W skład Komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. Komisja pracuje do czasu powołania nowego składu Komisji.

4. Członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie za udział w posiedzeniach i wykonywanie czynności związanych z pracą Komisji na następujących zasadach:

- a) przewodniczącemu Komisji przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne w wysokości **730,00 zł brutto**;
- b) członkom Komisji przysługuje zryczałtowane miesięczne wynagrodzenie w wysokości **550,00 zł brutto**.

5. Podstawę do wypłacenia wynagrodzenia, o którym mowa powyżej stanowi podpis złożony na listach obecności z poszczególnych posiedzeń Komisji i Zespołów Roboczych.

Zryczałtowane wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 4, obniża się o:

- 15% w przypadku każdej nieobecności w posiedzeniu Komisji,
- 10% w przypadku każdej nieobecności w posiedzeniu Zespołu Roboczego.

6. W przypadku, gdy w danym miesiącu członek komisji nie bierze udziału w zwołanych posiedzeniach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w posiedzeniach Zespołów Roboczych potrąca się 100 % wynagrodzenia.

7. Zryczałtowane wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, wzrasta o 20 % w przypadku udziału członka komisji w obowiązkowym szkoleniu, wynikającym z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., odbywającym się poza miejscem zamieszkania.

8. Posiedzenia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołów Roboczych odbywają się co najmniej jeden raz w miesiącu.

VI. Finansowanie Programu

Realizacja zadań Programu finansowana jest z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wnoszonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż oraz dodatkowo, w miarę możliwości, z innych środków własnych Miasta Bełchatowa. Zadania realizowane w ramach Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych Wojewody Łódzkiego oraz Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych oraz funduszy Unii Europejskiej, a także ze środków własnych realizatorów.

Zestawienie finansowe

Planowany podział środków finansowych na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	(w zł.)	Kwota
I.. Zadania realizowane przez Urząd Miasta Bełchatowa w tym m.in.: - koszty wydania opinii biegłego sądowego oraz uiszczenia opłat od złożonych wniosków do sądu, - udział w kampaniach, - wynagrodzenia członków komisji, - dofinansowanie do szkoleń.		144.000,00
II. Zadania realizowane przez jednostki budżetowe Miasta Bełchatowa		330.000,00
III. Dotacje dla podmiotów, - w tym wypoczynek letni dzieci i młodzieży		526.000,00 80.000,00
Razem		1.000.000,00

VII. Załączniki do Programu:

1. Zadania, odbiorcy, wskaźniki.

2. Standard Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, standard jakości programów profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach systemu oświaty oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, standard zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży jako element całorocznej pracy profilaktycznej/socjoterapeutycznej, standard działań opiekuńczo-wychowawczych.

3. Regulamin dofinansowania szkoleń dla realizatorów programu.

4. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Załącznik nr 1 do Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Miasta Bełchatowa na 2017 rok

ZADANIA, ODBIORCY, WSKAŹNIKI

Lp.	Obszar działań PROFILAKTYKA	Zadania do realizacji	Odbiorcy	Wskaźniki
1.		<p>Zapewnienie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzinom pomocy w placówkach wsparcia dziennego (w tym organizowanie wyjazdów profilaktycznych lub socjoterapeutycznych jako kontynuację całorocznej pracy w placówce) wg opracowanych standardów.</p> <p>Działania profilaktyczne mające na celu zwiększenie świadomości na temat szkód wynikających z picia alkoholu dostosowane do różnych grup wiekowych, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania profilaktyczne z obszaru profilaktyki rówieśniczej, - promocja zdrowego stylu życia z uwzględnieniem aktywności kulturalnej, turystycznej i sportowej /realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych jako integralny element programu profilaktycznego/. 	<p>Dzieci i młodzież oraz ich rodziny, szczególnie pochodzące ze środowisk wysokiego ryzyka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba PWD spełniających kryteria ustawowe - liczba dzieci w PWD - liczba kadry /PWD - placówki wsparcia dziennego/
		<ul style="list-style-type: none"> - działania profilaktyczne z obszaru profilaktyki rówieśniczej, - promocja zdrowego stylu życia z uwzględnieniem aktywności kulturalnej, turystycznej i sportowej /realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych jako integralny element programu profilaktycznego/. 	<p>Dzieci i młodzież oraz ich rodziny, szczególnie pochodzące ze środowisk wysokiego ryzyka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w szkoleniach, - liczba szkoleń, - liczba programów profilaktycznych realizowanych w szkołach, -liczba zajęć zagospodarowania czasu wolnego realizowanych w szkołach, - liczba uczestników programów profilaktycznych, zajęć profilaktycznych i zagospodarowania czasu wolnego realizowanych w szkołach, - liczba kampanii.

		<p>Programy edukacyjne adresowane do rodziców, zwiększających kompetencje wychowawcze w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci.</p> <p>Kampanie, programy i działania edukacyjne promujące wychowywanie dzieci bez przemocy</p> <p>Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.</p>	<p>Mieszkańcy Miasta Belchatowa</p>	
<p>2.</p> <p>POMOC PSYCHO-SPOLECZNA I PRAWNA</p>		<p>Zapewnienie rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych i działalność organizacji pozarządowych oraz specjalistycznych</p>		<p>-liczba udzielonych porad z podziałem na ich rodzaj, - liczba poradni psychologiczno-pedagogicznych, - liczba osób korzystających z poradni, ilość osób korzystających z PIK.</p>

		<p>placówek/institucji pomocy dla osób dotkniętych przemocą - będących częścią lokalnego systemu wsparcia</p> <p>Koordynacja i współpraca przy realizacji działań różnych służb pracujących z rodzinami z problemami alkoholowymi tj. policjantów, pracowników socjalnych, nauczycieli i specjalistów zatrudnionych w szkołach i placówkach systemu oświaty, kuratorów sądowych, sędziów i prokuratorów i organizacji pozarządowych w ramach lokalnego systemu wsparcia.</p>	<p>Mieszkańcy Miasta Betchatowa</p>	<p>-liczba działań.</p>
<p>3.</p>	<p>TERAPIA, REHABILITACJA I POSTREHABILITACJA</p>	<p>Realizacja przez placówki lecznictwa odwykowego i dodatkowych programów terapeutycznych obejmujących opiekę terapeutyczną osoby uzależnione i współuzależnione, w tym nieletnie, dorosłe dzieci alkoholików, osoby doświadczające i stosujące przemoc oraz pacjenci z alkoholowym zespołem abstynencyjnym.</p>	<p>Osoby uzależnione, współuzależnione, dorosłe dzieci alkoholików, ich rodziny oraz bliscy osób uzależnionych.</p>	<p>- liczba pacjentów w dodatkowych programach terapeutycznych; -wykaz realizatorów działań; -liczba placówek realizujących programy terapii DDA; -liczba placówek realizujących programy terapii współuzależnienia; -liczba placówek realizujących programy wsparcia i pomocy terapeutycznej dla osób doznających przemocy.</p>

		<p>Wspieranie działalności środowisk abstynenckich.</p> <p>Działania mające na celu integrację rodzin i środowisk abstynenckich (w tym wyjazdy terapeutyczne i socjoterapeutyczne dla osób uzależnionych i ich rodzin w okresie rehabilitacji i postrehabilitacji).</p> <p>Wspieranie rozwoju systemu wsparcia udzielanego osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem na skutek uzależnienia od alkoholu, zmierzającego do ich integracji społecznej.</p> <p>Dofinansowanie szkoleń terapeutów, odbywających się w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników lecznictwa odwykowego oraz szkoleń liderów ruchów abstynenckich (np. Program Rozwoju Osobistego).</p> <p>Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.</p>	<p>Liderzy ruchów abstynenckich, osoby zatrudnione w placówkach leczenia uzależnień</p> <p>- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów</p>	<p>-liczba wspieranych klubów AA -liczba uczestników klubów AA - liczba działających klubów abstynenckich, - liczba odbiorców działań w klubach, -liczba wyjazdów, -liczba uczestników wyjazdów.</p> <p>-odsetek klientów programów dot. aktywizacji zawodowej, -liczba uczestników wsparcia, - liczba programów</p> <p>- liczba lekarzy, terapeutów i instruktorów terapii, którzy podnieśli kwalifikacje;</p> <p>- liczba osób uzależnionych od alkoholu, biorących udział w oferowanych przez nie zajęciach reintegracyjnych.</p>
--	--	---	--	--

			<p>o pomocy społecznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzależnieni od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie lecznictwa odwykowego; - uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej; - chorzy psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego; - długotrwale bezrobotni w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. <p>Mieszkańcy Miasta Belchatowa</p>	
4.	<p>EDUKACJA PUBLICZNA</p>	<p>Udział w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach edukacyjnych, festynach, happeningach, konferencjach, akcjach informacyjnych - dystrybucja materiałów informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.</p> <p>Programy na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców, dofinansowanie programów edukacyjno-korekcyjnych dla kierowców z grupy</p>	<p>Kandydaci uczestniczący w szkoleniu na prawo jazdy oraz osoby, którym odebrano prawo jazdy za jazdę w stanie nietrzeźwości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dofinansowanych kampanii edukacyjnych, festynów, happeningów, konferencji, akcji informacyjnych; - liczba odbiorców działań;
				<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj dofinansowanych działań; - liczba odbiorców działań; - liczba rozdysponowanych materiałów informacyjnych i edukacyjnych;

5.	<p>INTERWENCJE I KONTROLE</p>	<p>ryzyka. Organizowanie i współorganizowanie szkoleń i zajęć warsztatowych dla osób i podmiotów realizujących program, w tym zajęć nakierowanych na doskonalenie umiejętności w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki. Kontrolę punktów sprzedaży alkoholu oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego w przypadku naruszenia prawa (przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).</p>	<p>liczba dofinansowanych szkoleń; liczba i rodzaj uczestników szkoleń;</p>	
		<p>Organizowanie i współorganizowanie szkoleń i zajęć warsztatowych dla osób i podmiotów realizujących program, w tym zajęć nakierowanych na doskonalenie umiejętności w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki. Kontrolę punktów sprzedaży alkoholu oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego w przypadku naruszenia prawa (przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).</p>	<p>Członkowie Komisji, interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy oraz grupy zawodowe realizujące programy profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy Przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż alkoholu na podstawie wydanych zezwoleń</p>	<p>- liczba interwencji; - liczba cofniętych zezwoleń; - liczba przeprowadzonych kontroli.</p>
		<p>Podjęmowanie czynności z zakresu procedury dotyczącej wydania postanowienia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa</p>	<p>Osoby uzależnione od alkoholu</p>	<p>- liczba złożonych wniosków o wszczęcie procedury, - liczba osób wobec których wydano postanowienie zobowiązujące do leczenia odwykowego.</p>

Załącznik nr 2 do Programu
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych dla Miasta Bełchatowa na 2017 rok

1. Standard Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego

1. Cele wprowadzenia przedmiotowego standardu:

- 1) ułatwienie dostępu mieszkańcom Miasta Bełchatowa do profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz wiedzy w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, a w szczególności w dziedzinie ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 2) zmniejszenie poziomu bezradności osób uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających oraz osób współuzależnionych, będących mieszkańcami Miasta Bełchatowa,

2. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny prowadzi działalność w szczególności dla osób:

- uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających,
- członków rodzin osób uzależnionych,
- doświadczających przemocy,
- będących w kryzysie.

3. Do zadań Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego należy w szczególności:

- motywowanie do podjęcia leczenia oraz kierowanie do specjalistycznych placówek,
- wstępna diagnoza i ocena sytuacji rodzinnej,
- udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu (np. uruchamianie przy punkcie grup wsparcia po zakończonym programie leczenia w placówce odwykowej),
- inicjowanie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej,
- stałe aktualizowanie bazy danych o wszelkich formach pomocy;,
- prowadzenie statystyki udzielonych porad i konsultacji.

4. Baza lokalowa.

- 1) Punkt Informacyjno-Konsultacyjny powinien mieścić się docelowo w co najmniej 3 pomieszczeniach, przeznaczonych na:

- a) pracę administracyjno- informacyjną,
- b) indywidualną pracę z klientem umożliwiającą nieskrępowaną rozmowę,
- c) toaletę.

- 2) Punkt Informacyjno-Konsultacyjny powinien być wyposażony w telefon i komputer.

5. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny działa co najmniej 5 dni w tygodniu w wymiarze minimum 4 godzin, w tym trzy razy w tygodniu po południu od godziny 16⁰⁰ do 20⁰⁰.

6. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny nie prowadzi terapii.

7. Obsada personalna i kwalifikacje pracowników:

Osoby realizujące zadania w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych powinny posiadać wykształcenie wyższe kierunkowe zgodne z zakresem udzielanych konsultacji i posiadać znajomość oferty Miasta Bełchatowa w zakresie profilaktyki uzależnień, leczenia i przeciwdziałania przemocy.

2. Standard jakości programów profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach systemu oświaty oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Program profilaktyczny to działania psychoedukacyjne podejmowane według określonego scenariusza, których celem jest zapobieganie zachowaniom ryzykownym uczniów i szkodom wynikającym z problemów w ich otoczeniu.

Programy profilaktyczne powinny być systematycznie kontrolowane i weryfikowane, by mogły dawać wysoką gwarancję korzyści dla odbiorców. Jakość jest kategorią wielowymiarową, toteż standardy odnoszą się do wielu obszarów i wymiarów działań profilaktycznych.

- Program profilaktyczny powinien być dostosowany do potrzeb i problemów odbiorców.
- Decyzja o stosowaniu programu powinna być zawsze poprzedzona wstępną diagnozą w celu dostosowania do lokalnych warunków,
- Program powinien mieć wyraźnie określonego adresata.
- Należy określić wiek odbiorców oraz poziom edukacji, ponieważ potrzeby, problemy i możliwości odbiorców w różnym wieku są odmienne.

Programy dotyczą wąskiego zakresu spraw i zmagają się z usuwaniem skutków zachowań problemowych i napotykanymi trudnościami środowiskowymi, mogą też dotyczyć głębszych uwarunkowań dysfunkcji. Innymi słowy, mogą być skierowane na usuwanie tylko objawów lub też przyczyn zaburzeń.

Spełnianie kryteriów nowoczesnego kształcenia podnosi atrakcyjność i efektywność programów profilaktycznych. Należą do nich:

- 1) aktywne metody pracy np. dyskusja, "burza mózgów", odgrywanie ról,
- 2) aranżowanie osobistych doświadczeń i odkryć,
- 3) elementy pedagogiki zabawy,
- 4) kształtowanie ważnych umiejętności życiowych poprzez trening i doświadczenia praktyczne w toku programu.

Organizacja programu

1. Program profilaktyczny powinien być zaprojektowany zgodnie z możliwościami finansowo-organizacyjnymi szkół i placówek.
2. Program profilaktyczny powinien zakładać kontynuację działań.
3. Szkoła decydując się na podejmowanie działań profilaktycznych w formie programów powinna przewidzieć kontynuację, również w postaci działań własnych.
4. Program profilaktyczny powinien podlegać ocenie skuteczności, czyli ewaluacji.

Jak wskazują badania naukowe prowadzone w obszarze skuteczności różnorodnych oddziaływań w profilaktyce uniwersalnej, a więc adresowanej do całej populacji uczniów, takie rodzaje działań jak festyny, konkursy, zajęcia sportowe, alternatywne formy spędzania czasu itp., jako samodzielna strategia profilaktyczna nie mają potwierdzonej skuteczności w zakresie ograniczania spożywania substancji psychoaktywnych przez młodych ludzi.

Należy dążyć do tego, aby w ramach działań profilaktycznych zwiększać udział tych programów, które mają potwierdzoną skuteczność.

3. Standard zagospodarowania czasu wolnego dzieci młodzieży jako element całorocznej pracy profilaktycznej/socjoterapeutycznej

1. Cele wprowadzenia standardu:

- 1) Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych uzależnieniami warunków do zrównoważonego rozwoju lub/oraz ułatwionego dostępu do różnych bezpłatnych form spędzania czasu wolnego;
- 2) Podniesienie efektywności i jakości programów realizowanych przez placówki wsparcia dziennego oraz całorocznej działalności profilaktycznej i pracy socjalnej.

2. Za ofertę zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży uważa się:

- 1) Różnorodne pozalekcyjne zajęcia sportowe, prowadzone nieodpłatnie przez trenera lub instruktora;
  - 2) Organizowanie wyjazdów profilaktycznych lub socjoterapeutycznych, w tym wyjazdów w ramach wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży, jako kontynuację całorocznej pracy z dziećmi i młodzieżą w placówce wsparcia dziennego, podczas których powinien być realizowany program profilaktyczny;
  - 3) Zajęcia rozwijające zainteresowania własne, takie jak koła zainteresowań, sekcje merytoryczne, fakultety problemowe prowadzone nieodpłatnie, w formie zajęć grupowych przez nauczyciela, trenera, instruktora lub wychowawcę w szkołach i placówkach systemu oświaty oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacjach pozarządowych;
  - 4) Rekomenduje się organizację zajęć w czasie wolnym od nauki - weekendy, wakacje, ferie zimowe.
3. Co najmniej jeden prowadzący zajęcia winien dysponować odpowiednimi kwalifikacjami w zakresie profilaktyki.
4. Wszystkie zajęcia powinny stanowić element udokumentowanej systematycznej pracy z dziećmi i młodzieżą.
5. Czas trwania turnusu w okresie wakacji - co najmniej 10 dni;
6. Organizator powinien zagwarantować bezpieczny i wygodny transport uczestników do miejsca zorganizowania turnusu i z powrotem.

Zagospodarowanie czasu wolnego nie może stanowić samodzielnej strategii profilaktycznej. Dofinansowywanie zajęć pozalekcyjnych zawsze powinno być rozpatrywane przez wzgląd na ich związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów związanych z występowaniem choroby alkoholowej w rodzinie, np.: koła tematyczne czy reedukacja bezpośrednio się z tym nie łączą. Należy też pamiętać o tym, że strategia alternatywnych form spędzania wolnego czasu jest oceniana jako jedna z mniej skutecznych, dlatego może stanowić jedynie uzupełnienie szerszego programu oddziaływań profilaktycznych, a nie jego najważniejszy element.

4. Standard działań opiekuńczo-wychowawczych skierowanych do dzieci i młodzieży

1. Cele wprowadzenia przedmiotowego standardu:

- 1) zwiększenie liczby profesjonalnych działań o charakterze opiekuńczo-wychowawczym dla dzieci i młodzieży realizujących wybrane elementy Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) zwiększenie dostępności działań opiekuńczo-wychowawczych podejmowanych na rzecz dzieci i młodzieży na terenie Miasta Bełchatowa,

2. Standard odnosi się do następujących placówek:

- 1) świetlicy środowiskowej
- 2) świetlicy socjoterapeutycznej,
- 3) klubu młodzieżowego,

3. Standard świetlicy środowiskowej :

1) obszar działania obejmuje środowisko lokalne,

2) rodzaje prowadzonych zajęć:

- a) edukacyjne, w tym odrabianie lekcji, wyrównywanie braków szkolnych,
- b) wspierające rozwój psychiczny i fizyczny, w tym rozwijające zainteresowania i zdolności,
- c) kształtujące umiejętności życiowe i społeczne,
- d) zagospodarowujące czas wolny, w tym korzystanie z dóbr kultury,

- e) wycieczki i wyjazdy wakacyjne o charakterze turystyczno-rekreacyjnym,
- f) dożywianie,

3) zajęcia w świetlicy środowiskowej prowadzą nauczyciele, wychowawcy i instruktorzy posiadający przygotowanie pedagogiczne lub psychologiczne.

4) dzieci i młodzież mogą uczestniczyć w zajęciach organizowanych w świetlicy środowiskowej za zgodą rodziców lub opiekunów,

4. Standard świetlicy socjoterapeutycznej:

1) obszar działania obejmuje środowisko lokalne,

2) rodzaje prowadzonych zajęć:

a) edukacyjne, w tym odrabianie lekcji, wyrównywanie braków szkolnych,

b) ogólnorozwojowe, w tym rozwijające zainteresowania i uzdolnienia,

c) rozwijające umiejętności życiowe i społeczne,

d) zagospodarowujące czas wolny, w tym korzystanie z dóbr kultury,

e) wycieczki i wyjazdy wakacyjne o charakterze turystyczno-rekreacyjnym,

f) socjoterapeutyczne, prowadzone w celu eliminowania zaburzeń zachowania,

g) specjalistyczne, w szczególności korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne,

h) wyjazdowe warsztaty i obozy socjoterapeutyczne,

3) dzieci i młodzież mogą uczestniczyć w zajęciach organizowanych w świetlicy socjoterapeutycznej po uzyskaniu zgody rodziców lub opiekunów,

4) zajęcia organizuje się po sporządzeniu diagnozy dziecka (w szczególności rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego) i jego rodziny, diagnoza ta jest podstawą do przygotowania indywidualnych programów rozwojowo-terapeutycznych dla każdego dziecka oraz planu pracy z jego rodziną.

5) zajęcia w świetlicy socjoterapeutycznej prowadzą psycholodzy, pedagodzy i inni specjaliści posiadający przygotowanie do tego rodzaju działalności potwierdzone odpowiednim certyfikatem,

6) w świetlicy socjoterapeutycznej, powinien być zatrudniony co najmniej jeden psycholog na pełny etat,

7) specjaliści prowadzący zajęcia w świetlicy socjoterapeutycznej zobowiązani są do stałej współpracy:

a) z rodzinami uczestników,

b) ze szkołami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami pomocy społecznej, sądem, instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi,

8) uczestnicy zajęć w świetlicy socjoterapeutycznej mogą korzystać z dożywiania.

5. Standard klubu młodzieżowego:

1) obszar działania obejmuje Miasto Bełchatów ,

2) rodzaje prowadzonych zajęć:

a) ogólnorozwojowe,

b) rozwijające zainteresowania,

c) zagospodarowujące czas wolny,

d) warsztaty i treningi, w szczególności rozwijające umiejętności społeczne i życiowe,

e) poradnictwo i konsultacje dla rodziców.

- 3) zajęcia w klubach młodzieżowych prowadzą psycholodzy i pedagodzy oraz trenerzy, instruktorzy posiadający odpowiednie uprawnienia do prowadzenia zajęć rozwijających uzdolnienia i zainteresowania,
- 4) animatorami działań klubowych może być również uczestnicząca w zajęciach młodzież bądź wolontariusze,
- 5) młodzież uczestniczy w zajęciach organizowanych w klubach na swój wniosek, a w przypadku osób niepełnoletnich za zgodą rodziców lub opiekunów.

Załącznik nr 3 do Programu

Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych dla Miasta Bełchatowa na 2017 rok

Regulamin dofinansowywania szkoleń dla realizatorów Programu

Ustala się regulamin finansowania i dofinansowywania szkoleń, kursów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, następującej treści:

1. O dofinansowywanie szkoleń, kursów z zakresu jak wyżej mogą ubiegać się osoby zamieszkałe w rejonie objętym działaniami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bełchatowie, realizujące zadania Programu w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie na terenie Miasta Bełchatowa.

2. Wysokość przyznawanej pomocy (dofinansowania) jest uzależniona od kwoty przeznaczonej na ten cel w danym roku w budżecie Miasta Bełchatowa i określana przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Dofinansowanie do szkoleń nie może przekraczać 50% kosztów szkolenia, nie więcej jednak niż 1 200,00 PLN brutto rocznie.

4. Kwota dofinansowania szkolenia będzie przekazana organizatorowi szkolenia lub uczelni po przedłożeniu faktury (rachunku) wystawionej na: Miasto Bełchatów, NIP 769-21-66-386 przez jednostkę szkolącą, w terminie 14 dni od daty przedłożenia rachunku/ faktury.

5. Osoba, która uzyskała pomoc finansową, zobligowana jest do udziału w realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i w pracy społecznej w zespołach roboczych MKRPA, w formie i czasie uzgodnionym przez beneficjenta z przewodniczącym Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

6. Do wniosku należy dołączyć następujące dokumenty:

- zaświadczenie organizatora kursu, szkolenia, potwierdzające uczestnictwo,
- program i czas trwania oraz informację o całkowitym koszcie kursu, szkolenia,
- poświadczenie o uczestnictwie w realizacji zadań ujętych w programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie Miasta Bełchatowa.

7. Osoba, która otrzymała dofinansowanie winna zwrócić je w całości, jeżeli bez uzasadnionych przyczyn przerwie kurs, szkolenie, studia, także nie wywiąże się z realizacji działań zapisanych w punkcie 5.

Załącznik nr 4 do Programu
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych dla Miasta Bełchatowa na 2017 rok

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY

BELCHATÓW 2017

Wprowadzenie

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 i 71 wskazała, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a Państwo ma obowiązek uwzględnić jej dobro w swej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Stąd zadaniem Państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami, w tym przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2, ust. 2 ustawy).

Ustawa kładzie nacisk na rozwój profilaktyki, rozszerza formy pomocy udzielanej bezpłatnie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz nakłada na gminy i powiaty nowe obowiązki, w tym opracowania i realizacji powiatowych i gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a także tworzenia gminnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Niniejszy Program obejmuje zadania, które nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Uwzględnia również zadania i instytucje prawne wprowadzone wspomnianą powyżej ustawą.

Realizacja Programu, w szczególności w obszarach profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc, jest ukierunkowana na ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Bełchatowa i zwiększenie skuteczności podejmowanych działań.

Podstawy prawne Programu:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej,
- W związku z tym, iż przemoc bardzo często występuje w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym zjawisko przeciwdziałania przemocy domowej zostaje ujęte również w ustawie z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie stanowi jedno z zadań wpisanych w zakres profilaktyki alkoholowej.

Na poziomie lokalnym istotnymi dokumentami prawnymi są; Uchwała nr XVII/123/11 Rady Miejskiej w Bełchatowie w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, a także Zarządzenie Prezydenta Miasta Bełchatowa Nr 16/2012 z dnia 16.01.2012 r. w sprawie powołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

1. Diagnoza sytuacji

Jako przyczyny sprzyjające stosowaniu przemocy w rodzinie możemy wskazać normy społeczne i kulturowe. Przez wieki istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. Nadal w wielu środowiskach to zjawisko znajduje odzwierciedlenie w obyczajach - społecznej akceptacji bicia, stosowania kar cielesnych, w przekonaniach związanych z rolą mężczyzny w rodzinie (rola „pana i władcy”).

O skali przemocy w Bełchatowie świadczy między innymi liczba spraw prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W okresie od stycznia do grudnia 2015 r. do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w Bełchatowie wpłynęło **89 Niebieskich Kart** (81 „Niebieskich Kart” zostało założonych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji, 8 przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej). W porównaniu do roku 2014, w którym wpłynęły 92 Niebieskie Karty, nastąpił niewielki spadek.

Niebieskie Karty założone w 2015 r.

Liczba ofiar - 84						Liczba sprawców - 82					
Kobiety		Mężczyźni		Dzieci		Kobiety		Mężczyźni			
70		12		1 dziewczynka (16 lat) 1 chłopiec (14 lat)		7		75			
Wiek ofiar						Wiek sprawców					
18-30	31-40	41-50	51-59	od 60	od 65	18-30	31-40	41-50	51-59	od 60	od 65
Kobiety						Kobiety					
7	21	14	11	6	11	2	2	2	-	1	-
Mężczyźni						Mężczyźni					
1	1	1	2	3	4	12	28	13	10	4	8
Liczba rodzin z dziećmi do 18 r. ż						32					
Liczba dzieci w tych rodzinach						60					
Liczba rodzin bez dzieci						49					
Rzeczywista liczba rodzin						81					

Wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy, kobiety stanowią 83%, mężczyźni 14%, dzieci 2%. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy to w 91% mężczyźni, 8% stanowią kobiety. Największy odsetek osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” mieści się w przedziale wiekowym 31-40 lat. Najmłodsza kobieta doznająca przemocy miała 18 lat, najstarsza 85 lat, najmłodszy mężczyzna stosujący przemoc liczył 18 lat, najstarszy 80 lat. Rodziny z dziećmi stanowią 39% ogółu rodzin, w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”.

Należy zdać sobie sprawę, że dane te nie odzwierciedlają w pełni skali problemu, gdyż nie wszystkie osoby doznające przemocy w rodzinie zgłaszają ten fakt do instytucji pomocowych.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach zostało powołanych **81 Grup Roboczych**. W 7 rodzinach dwukrotnie została założona Niebieska Karta, w 1 rodzinie - osoba podejrzana o stosowanie przemocy zgłosiła na Policji, iż jest osobą doznającą przemocy. W okresie od stycznia do grudnia 2015 r. odbyło się **205 spotkań Grup Roboczych** dotyczących Niebieskich Kart założonych w latach 2013, 2014 i 2015.

W 2015 r. w 10 rodzinach procedura „Niebieskie Karty” została wznowiona po jej wcześniejszym zakończeniu.

Członkowie Grup Roboczych przeprowadzali analizę sytuacji rodzinnej, zdrowotnej, zawodowej, ekonomicznej i mieszkaniowej w oparciu o formularze kart C i D, opracowywali indywidualne plany pomocy. W ww. okresie, z 73 osobami doznającymi przemocy została wypełniona Niebieska Karta - C, a z 78 osobami podejrzany o stosowanie przemocy Niebieska Karta - D.

W spotkaniach Grup Roboczych uczestniczyło 23 pracowników socjalnych, 9 dzielnicowych, 2 specjalistów terapii uzależnień, terapeuta rodzinny, 2 asystentów rodziny, 4 kuratorów sądowych (2 z Wydziału Karnego i 2 kuratorów z Wydziału Rodzinnego), 7 pedagogów szkolnych, przedstawiciel Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bełchatowie oraz specjalista do spraw przeciwdziałania przemocy i pielęgniarka środowiskowa. Łącznie w spotkaniach Grup Roboczych udział wzięło 50 osób różnych specjalności.

Osobom, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą, członkowie Grup Roboczych:

- udzielali kompleksowych informacji o możliwych systemach wsparcia instytucji i organizacji środowiska lokalnego udzielających pomocy w przedmiotowej sprawie (psychologicznej, prawnej, socjalnej),

- kierowali do Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego MOPS, Poradni Życia Rodzinnego, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Punktu Konsultacyjnego działającego przy Parafii Narodzenia NMP. 37 osób skorzystało z porad psychologa, 21 z porad prawnika, 12 z porad psychoterapeuty uzależnień, 3 z porad terapeuty rodzinnego,

- przekazywali materiały informacyjno - edukacyjne,

- przeprowadzali rozmowy edukacyjne mające na celu podniesienie świadomości w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- motywowali do udziału w spotkaniach grupy wsparcia dla osób doznających przemocy. W spotkaniach grupy wsparcia „Azymut” uczestniczyły 23 kobiety.

- monitorowali sytuację poprzez wizyty pracownika socjalnego i dzielnicowego w środowisku rodziny, sprawdzając stan bezpieczeństwa,

- informowali o możliwościach i instytucjach oferujących pomoc dzieciom.

Dzieci z rodzin, w których występuje problem przemocy były objęte pomocą pedagogów szkolnych- wystąpiło 12 takich przypadków, z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej skorzystało 2 dzieci, z porady psychologa - 11 dzieci, z Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży - 2 osoby.

Dzieciom pochodzącym z rodzin dysfunkcyjnych w szczególności ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych oraz ze względu na alkoholizm, narkomanię i przemoc w rodzinie udzielana jest pomoc w 2 świetlicach prowadzonych przez MOPS - socjoterapeutycznej „Ster” i środowiskowej „Promyk”.

W 3 rodzinach - dzieci uczęszczających do świetlic - była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”. Trzem rodzinom przydzielony został asystent rodziny. W 3 rodzinach Grupa Robocza wystąpiła do sądu o wgląd w sytuację dzieci.

Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, były:

- motywowane do udziału w oddziaływaniach korekcyjno -edukacyjnych. W 2015 r. w takich spotkaniach wzięły udział łącznie 42 osoby (w tym 16 zostało skierowanych przez Grupę Roboczą, 15 przez sąd, 11 przez psychologów, terapeutów, kuratorów);

- motywowane do poddania się leczeniu odwykowemu (w 10 przypadkach rodzina, osoby stosującej przemoc wystąpiła do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w 3 przypadkach osoba stosująca przemoc sama podjęła leczenie odwykowe, które ukończyła), edukowane na temat przemocy i prawnych konsekwencji jej stosowania (w 2 rodzinach, gdzie prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty” osoby stosujące przemoc otrzymały zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy, a w 1 przypadku osoba stosująca przemoc otrzymała nakaz eksmisji),

- kierowane do specjalistów w Zespole Poradnictwa Specjalistycznego w MOPS.

Na 89 „Niebieskich Kart”, które wpłynęły w 2015 r., w 64 przypadkach wystąpił problem nadużywania alkoholu lub środków psychoaktywnych, co stanowi ok. 72% „Niebieskich Kart”, w tym:

- w 57 przypadkach przemoc wynikała z nadużywania alkoholu przez osobę stosującą przemoc,
- w 7 przypadkach występuje problem uzależnienia od środków psychoaktywnych w tym: dopalaczy, narkotyków.

W 38 przypadkach zostały zakończone „Niebieskie Karty” założone w 2015 r., w tym:

- w 32 przypadkach została zakończona procedura „Niebieskie Karty” wobec stwierdzenia ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego jej stosowania oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- w 6 przypadkach zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpiło w związku z brakiem zasadności podejmowania działań tj. z powodu:
  - zmiany miejsca zamieszkania osoby stosującej przemoc - 3,
  - nie zamieszkiwania ze sobą osób niespokrewnionych - 1,
  - braku współpracy z osobą doznającą przemocy - 2.

Przemoc jest zjawiskiem występującym w rodzinach o różnym statusie materialnym i społecznym. W 54 przypadkach procedura „Niebieskiej Karty” była prowadzona w rodzinach, które nie korzystały ze świadczeń pomocy społecznej, natomiast w 27 przypadkach rodziny te korzystały ze świadczeń.

W 2015r. odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, w których brali udział przedstawiciele wszystkich podmiotów powołanych do zespołu.

II. Cele programu

Cel główny programu

Głównym celem Programu jest ograniczenie występowania zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Belchatowa.

Cele szczegółowe programu

1. Propagowanie, podejmowanie działań profilaktycznych o charakterze informacyjno - edukacyjnym mających na celu podnoszenie poziomu świadomości społecznej wobec zjawiska przemocy.
2. Zwiększenie zakresu i skuteczności pomocy specjalistycznej w formie działań wspierających dla osób dotkniętych przemocą oraz działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.
3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem i ograniczaniem zjawiska przemocy w rodzinie i jego skutków.
4. Wzmacnianie i poszerzanie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi, samorządowymi i podmiotami pozarządowymi zajmującymi się problematyką przemocy w rodzinie.
5. Monitorowanie problematyki przemocy w rodzinie.

III. Zadania do realizacji celów szczegółowych

Ad. 1

1. Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa poprzez upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków.
2. Współpraca z mediami w zakresie edukacji i podniesienia poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie.
3. Udział w kampaniach społecznych o charakterze edukacyjnym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Promowanie i wdrażanie tzw. „dobrych praktyk”, rekomendowanych i nowatorskich rozwiązań w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.
5. Promowanie stylu życia (w tym form spędzania czasu wolnego) i relacji społecznych służących wzmacnianiu więzi rodzinnych.

6. Wspieranie edukacji i poradnictwa rodzinnego, ze szczególnym uwzględnieniem grup i obszarów podwyższonego ryzyka, to jest: grup dzieci i rodzin lub środowisk lokalnych szczególnie podatnych na wystąpienie problemu krzywdzenia.

7. Propagowanie programów profilaktycznych w szkołach, uświadamiających i uwrażliwiających młode pokolenie na problem przemocy, w tym przemocy rówieśniczej, edukacja w zakresie możliwości podjęcia czynności zaradczych.

Ad. 2

1. Inspirowanie i promowanie nowatorskich projektów na rzecz pomocy rodzinom doznającym przemocy oraz niwelowania negatywnych skutków jej stosowania.

2. Zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy, zarówno indywidualnej jak i w ramach grup edukacyjno - wspierających, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i osób starszych dotkniętych przemocą i agresją.

3. Udzielanie informacji osobom stosującym przemoc nt. oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych, motywowanie do uczestnictwa oraz zapewnienie indywidualnej pomocy terapeutycznej.

4. Realizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje i doskonalących umiejętności poszczególnych służb zajmujących się pomocą i wsparciem osób krzywdzonych.

5. Organizowanie obozów profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i przemocą domową.

6. Organizowanie imprez rekreacyjno-sportowych jako alternatywnej formy spędzania czasu wolnego.

Ad. 3

1. Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje i kwalifikacje zawodowe osób zaangażowanych w działania profilaktyczne - obejmujące problematykę przeciwdziałania przemocy - w szczególności dla pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych.

2. Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych zwiększających kompetencję w zakresie pomagania osobom doznającym przemocy.

3. Opracowywanie i upowszechnianie materiałów szkoleniowych o charakterze informacyjno-edukacyjnym w przedmiocie zagadnienia przemocy domowej.

Ad. 4

1. Diagnozowanie aktualnego stanu zasobów umożliwiających prowadzenie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie Miasta Bełchatowa.

2. Kontynuowanie i doskonalenie systemu „Niebieskich Kart”, włączając w to wszystkie organizacje i instytucje mające związek lub zajmujące się przemocą w rodzinie.

Ad. 5

1. Monitorowanie kosztów związanych z różnymi formami pomocy dla osób doznających przemocy.

2. Badanie i monitorowanie problemu przemocy domowej na terenie Miasta Bełchatowa poprzez przepływ informacji pomiędzy policją, strażą miejską, placówkami oświatowymi, ośrodkiem pomocy społecznej. Organizacją realizującą jest Zespół Interdyscyplinarny powołany na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta Bełchatowa Nr 16/2012 z dnia 16.01.2012 r. w sprawie powołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

IV. Wskaźniki osiągnięcia celów

1. Liczba osób (w tym dzieci i osób starszych), którym została zapewniona profesjonalna pomoc interwencyjna i terapeutyczna w wyniku stwierdzonego występowania przemocy domowej,

2. Liczba szkoleń i osób w nich uczestniczących w związku z podnoszeniem kwalifikacji w zakresie pomocy i wsparcia osób krzywdzonych.

3. Liczba świetlic socjoterapeutycznych i dzieci uczestniczących w zajęciach.
4. Liczba porad w punkcie informacyjno - konsultacyjnym.
5. Liczba obozów profilaktycznych zorganizowanych dla dzieci z grup ryzyka.
6. Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart” przez policję i inne instytucje.
7. Statystyka policyjna związana z działem przemoc domowa:
  - liczba interwencji domowych,
  - liczba odnotowanych postępowań przygotowawczych w sprawie fizycznego i moralnego znęcania się nad członkiem rodziny z uwzględnieniem zakończonych spraw z aktem oskarżenia,
  - liczba odnotowanych postępowań uchylania się od obowiązku alimentacyjnego,
8. Liczba organizacji pozarządowych, podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, które otrzymały dotacje a także nawiązały współpracę o charakterze pozafinansowym w aspekcie realizacji zadań publicznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V. Adresaci Programu

Adresatami Programu są mieszkańcy Bełchatowa, w tym w szczególności:

- Rodziny zagrożone pojawieniem się przypadków przemocy ze strony członków rodziny.
- Osoby doznające przemocy i świadkowie przemocy w rodzinie.
- Sprawcy przemocy w rodzinie.
- Pracownicy instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

VI. Finansowanie Programu

Program finansowany jest z:

- Budżetu Miasta Bełchatowa, w tym z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż, dotacji celowych, darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych.
- Środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego, pozyskiwanych zarówno przez jednostki organizacyjne Miasta, jak i organizacje pozarządowe realizujące projekty społeczne w partnerstwie z Miastem.
- Środków finansowych innych podmiotów współpracujących z Miastem w zakresie realizacji Programu.

VII. Ewaluacja

Aby program był skuteczny i aktualny wymaga ciągłej ewaluacji.

Ciągłe monitorowanie i zbieranie informacji o skuteczności pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie pozwoli na korygowanie i modyfikowanie systemu organizacyjnego działającego dla potrzeb rodzin dysfunkcyjnych.